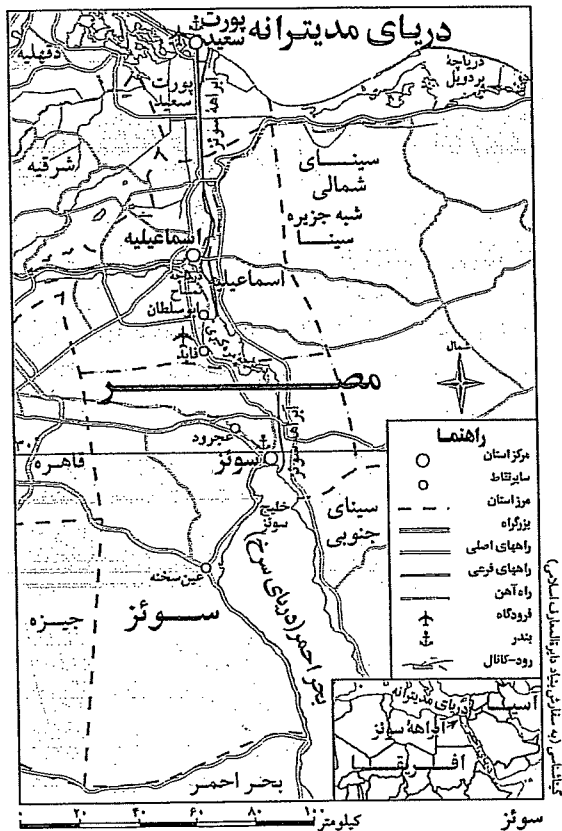

01 Aralık 2021

304-313

Bilimler Enstitüsü, 2008; Steven Runciman, *A history of the Crusades*, Middlesex, Engl. 1980-1981; Samandağ Belediyesi, 2016. Retrieved May 22, 2018, from www.samandag.bel.tr; *The Times comprehensive atlas of the world*, London: Times Books, 2014; Türkiye Cumhuriyeti Samandag Kaymakamlığı, 2017. Retrieved May 22, 2018, from www.samandag.gov.tr; Türkiye İstatistik Kurumu, *Adrese dayalı nüfus kayıt sistemi sonuçları = Address based population registration system results 2013*, Ankara 2014; Şerife Yorulmaz, "Fransız Manda yönetimi döneminde İskenderun sancığı (Hatay)'nın sosyo-ekonomik ve siyasal durumuna ilişkin bazı kayıtlar (1918-1939)", *Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu dergisi*, vol. 6, no. 22 (1998).

/ شهناز جنگجو قولنجی /

سویزه ← سویزه

سوئز (به عربی السُّویس)، شهر، خلیج و آبراهه‌ای در شمال شرقی مصر. این آبراهه، که نامش را از شهر سوئیس مذکور در منابع اسلامی (← مقدسی، ص ۱۹۶؛ یاقوت حموی، ذیل «سوئیس») گرفته است، در نوشته‌های جدید، به زبانهای اروپایی، سوئز^۱ نام گرفت و همین نام در دوره معاصر در زبان فارسی، برخلاف زبان عربی، تداول یافت. آبراهه سوئز، به نظر محققان، همان نهری است که حضرت موسی علیه‌السلام بنی اسرائیل را به اعجاز الهی از آنجا به سلامت عبور داده بود (← سفر خروج، ۱۴: ۱۶-۳۱؛ شعراء: ۵۲-۶۶)، از این رو نزد پیروان یهود جایگاه معتبری یافته است (← پترویچ^۲، ص ۸۳-۸۶؛ میرسون^۳، ص ۱۲۴). گویا چشمه‌های «عیون موسی» در نزدیکی شهر سوئز نیز منسوب به همین رویداد باشند. از دیگر اسباب اهمیت این آبراهه در تاریخ مذهبی یهودیان این است که یکی از گذرگاههای مهم آنان برای رسیدن به کوه طور^۴ بوده است (میرسون، همانجا؛ شافعی، ص ۲۶). ایجاد ارتباط میان دریای مدیترانه (بحرالروم^۵) با دریای سرخ (بحر احمر^۶) از محل سوئز امروزی، برای بهره‌مندی از مزایای بازرگانی آن، آرزوی فراعنه و دیگر حاکمان مصر بوده است. در دوره باستان می‌کوشیدند این ارتباط را از طریق اتصال بحر احمر به رودخانه نیل^۷ میسر سازند، اما از گزارشهای متفاوت نویسندگان یونانی و رومی و شواهد باستان‌شناسی برمی‌آید که فراعنه مصر به‌رغم کوشش فراوان به‌طور کامل موفق

به برقراری این ارتباط نشده بودند (← هرودوت^۸، کتاب ۲، بند ۱۵۸؛ ارسطو^۹، ص ۱۱۷-۱۱۸؛ استرابون^{۱۰}، ج ۸، ص ۷۷؛ پلینیوس / پلینی اکبر^{۱۱}، ج ۲، کتاب ۶، ص ۴۶۱-۴۶۳). داریوش بزرگ (حک: ۴۸۶-۵۲۱ یا ۴۸۵ ق م)، پادشاه هخامنشی، در زمان سلطه ایران بر مصر، با هدف تأمین منافع اقتصادی و پیوند شرق و غرب حکومت خود، اسکولاکس^{۱۲} (سیاح یونانی) را مأمور کاوشهای دریایی از رود سند تا مصر کرد (← هرودوت، کتاب ۴، بند ۴۴؛ نیز ← فره‌وشی، ص ۱۳۱-۱۳۲). پس از این مطالعات، به فرمان وی، آبراهه‌ای میان بحر احمر و رود نیل حفر شد. درحالی‌که گزارش هرودوت (کتاب ۴، بند ۴۴) و کتیبه‌های برجمانده از داریوش بزرگ در مصر (← تاپلین^{۱۳}، ص ۲۴۲-۲۴۷) تکمیل آبراهه میان نیل و بحر احمر را تأیید می‌کنند، برخی مورخان، ضمن اشاره به ناکامی داریوش، تکمیل آن آبراهه را با نام رودخانه بطلمیوس به بطلمیوس^{۱۴} دوم (شاه مصر قدیم؛ حک: ۲۸۵-۲۴۷ ق م) یا فرزندش، بطلمیوس سوم (حک: ۲۴۷-۲۲۲ ق م)، نسبت داده‌اند (← ارسطو، همانجا؛

1. Suez/Sues	2. Petrovich	3. Mayerson	4. Herodotus	5. Aristotle	6. Strabo
7. Plinius/ Pliny [the Elder]	8. Scylax	9. Tuplin	10. Ptolemy		